

Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8002 Bodø
E-post: fmnopost@fylkesmannen.no

Klage på Tillatelse til utsetting av 2000 lutzgran i Kjerringøy i Bodø

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, FNF Nordland, er et nettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Nordland, med til sammen over 22 000 medlemskap. FNF Nordland arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang et talerør for de store grupper av allemannsrettighetshavere i norsk utmark.

Viser til Fylkesmannens vedtak av 29.4.2016: «Johnny Wiik gis med dette tillatelse til utsetting av 2000 lutzgran til skogproduksjon på eiendom 139/21 i Bodø kommune, på område avmerket på kart vedlagt søknad. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. naturmangfoldloven § 30.»

FNF påklager vedtaket. Klagen er utarbeidet i samarbeid med Naturvernforbundet i Salten. Bernt-Gunnar Østerkløft, som har lang erfaring som hobbybotaniker og som blant annet har deltatt i kartlegging av spredning av sitka og lutz i Bodø, har bidratt med faglige innspill.

Bakgrunn

Lutzgran er en (fertil) hybrid mellom kvitgran og sitkagran som er hjemmehørende i Canada og Alaska. Den vil ofte ha egenskaper og spredningsevne som sitkagran. Den er mer hardfør og robust mot blant annet kuldepåvirkning og har egenskaper som gjør den tilpassningsdyktig til et lokalt klima.

Sitkagrana er tilpasset kyststrøkene i Nord-Amerika med kort vekstsesong og lyse somre. Den vokser raskt, tåler salt sjørokk og har også vist seg å være svært levedyktig i våre kyststrøk. Den produserer mye kongler i ung alder og sprer seg raskt og lager en biologisk ørken der den står i plantasjer. Det opprinnelige biologiske mangfoldet går tapt, økologiske forbindelser mellom stedlige arter brytes og i mange år frigjøres store mengder CO₂ fra plantasjene og hogstflatene når plantasjen tas ut.

Flere steder i Bodø kommune er det sprett med større og/eller mindre plantasjer med sitkagran med spredning til omgivelsene. De er også med og krysspollinerer (vindbestøvning) til såkalte lutzplantasjer. Dermed er på nytt lokal introgressjon på gang med stadig bedre tilpassning til levevilkårene ved de nye generasjoner som vokser opp vilt omkring ved frøspredning. I

tillegg til at det plantes lutz og sitka side om side – av ulik provinens – så er det og plantet inn kvitgran og engelmansgran tett på sitka- og lutzplantasjer. Genetikken blir svært uoversiktlig og meget vanskelig å forutse virkningen av på sikt.

Sitkagran er av Artsdatabanken vurdert som en art med *svært høy risiko* (SE), mens lutzgran er vurdert til å være treslag med *lav risiko* (LO). Det begrunnes med ufullstendig kunnskap om spredningsevnen og økologiske effekter til å løfte den opp på samme farenivå som sitkagrana. Men lutzgrana har vist seg å ha god spredningsevne og et varmere klima vil ventes å være gunstig. Det er all grunn til å tro at lutz er like spredningsdyktig som sitka og det gjøres nå studier ved NTNU på dette temaet. Fylkesmannen har derfor fattet et vedtak uten å avvente til ny kunnskap foreligger og legge dette til grunn.

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven stiller krav om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Derfor er det viktig at det legges opp til en kunnskapsbasert forvaltning. Ved mangel på kunnskap om hvilke virkninger vedtaket kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet.

Funn i databaser (Naturbase, Artskart, m.v.) viser at det ikke er registrert viktige naturtyper eller rødlistearter som kan ventes å bli berørt mindre enn 5 km fra utplantingsområdet. Selv om kunnskapsgrunnlaget om naturtyper og rødlistearter virker å være tilstrekkelig, er det ikke vurdert usikkerheten er i forhold til om det kan være naturtyper og rødlistede arter som ikke har blitt dokumentert og kartlagt. Men FNF vil ikke vektlegge dette i vår klage på Fylkesmannens vedtak. Det er mangelfull kunnskap om spredning og effektene av spredning, samt forvaltningspraksisen vår klage baserer seg på. Det er eksempler på vedtak fattet av Miljødirektoratet i Sortland og Vestvågøy der spredningsrisikoen har vært ansett som stor og føre-var-prinsippet (nml. § 9) er anvendt. FNF mener det samme skulle vært gjort også i dette tilfellet.

I vedtaket viser Fylkesmannen til naturmangfoldloven § 11 og at «det er tiltakshaver som må dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet. Dette omfatter tilsyn og fjerning av trær som eventuelt sprer seg ut fra plantefeltet». FNF er i tvil om fastsatte vilkår og praksis vil følges opp når det gjelder fjerning av frøspredte planter. Det kommer dårlig frem når, hvordan og hvem tar tak i problemet dersom vilkårene ikke blir fulgt opp. FNF mener det for vilkårlig og for mye usikkerhet rundt oppfølging av de fastsatte vilkårene at det bør gis tillatelse. Fylkesmannen *forutsetter* i sitt vedtak at vilkårene følges for å unngå vesentlige uheldige følger for biologisk mangfold. Vi mener en bedre forvaltningspraksis må på plass fremfor å bero seg på ansvaret tiltakshaver/grunneier har og bare forutsette at vilkårene blir fulgt.

Konklusjon

FNF finner ikke dagens forvaltningspraksis ved utsetting og planting av fremmede treslag, i dette tilfellet lutzgran, tilfredsstillende. Kunnskapsgrunnlaget om lutzgran og dens spredningsevne og effektene av dette er mangelfulle, men den har et skadepotensial på høyde med sitkagran. Spredningsevnen er god og kunnskapen av virkningene på naturmiljøet er for svakt. I tillegg er det en usikkerhet omkring oppfølging av vilkår som fastsettes av forvaltningsmyndigheten (FM) er god nok forvaltningspraksis. Her må føre-var-prinsippet

komme til anvendelse og søknaden må avslås. FNF, med Naturvernforbundet i Salten, påklager med dette Fylkesmannens vedtak.

For FNF Nordland

Erling Solvang
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Daglig leder

Kopi (per e-post) til:

Bodø kommune

Nordland fylkeskommune

Norsk Friluftsliv